

4. Kurt, E. (1931). Basics of a linear counterpoint. B. V.Asaf'yev (Ed.). Moscow: State music Publishing House [in Russian].
5. Leont'yev, A. (1983). Selected psychological works. In 2 tons. Moscow [in Russian].
6. Nazaikinsky, E. (1972). About the psychology of musical perception. Moscow: Music [in Russian].
7. Sakharov, G. P. (Eds.).(1997). Heritage of B. Yavorsky: to the 120th anniversary of his birth. Moscow: State Centre. Museum of Culture M. I.Glinka [in Russian].
8. Sokhor, A. (1968). The aesthetic nature of the genre in music. Moscow: Music [in Russian].
9. Teplov, B. (1947). Psychology of musical abilities. Moscow [in Russian].
10. Ship, S. (1998). Muzichna form from sound to style. Kiev: Zapovit [in Ukrainian].
11. Steglich, R. (1950). Über den Mozart-Klang. Mozart-Jahrbuch. Salzburg [in Austria]

Стаття надійшла до редакції 23.05.2018 р.

УДК 78.03:78.071.1+787.61

DOI: 10.31723/2524–0447–2018–27–1–139–150

Олена Анатоліївна Хорошавіна

<https://orcid.org/0000–0001–9792–0134>

кандидат мистецтвознавства,

в. о. доцента кафедри народних інструментів

ОНМА імені А. В. Нежданової

elkhguitar@ukr.net

КОНЦЕПЦІЯ МОДУСІВ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНИХ МУЗИКОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

*Метою статті є прагнення виявити теоретичні музикознавчі обґрунтування концепції творчої особистості. **Методологія** обумовлена єдністю таких методичних підходів, як музикознавчий аналітичний, біографічний, соціологічний, історично-культурологічний, семіологічний та герменевтичний. **Наукова новизна** визначається, з одного боку, виявленням головних теоретичних підстав концепції творчої особистості, з іншого — поглибленим вивченням дослідницьких позицій вітчизняних музикознавців Н. Савицької і І. Драч. **Висновки.** Серед музикознавчих робіт, присвячених вивченню феномена творчої особистості, особливої уваги заслуговують роботи І. С. Драч і Н. В. Савицької. Для розгляду феномена творчої особистості обидві дослідниці залучають категорію*

креативності, виділяючи в ній можливість відображення «вічних метаморфоз буття» (Н. Савицька) та прояв через неї первинних здатностей у людській свідомості (І. Драч). Узв'язку із цим явище авторського стилю реалізується як втілення системи індивідуальних особистісних установок, що й стає можливістю й основою для багаторівневої організації творчої особистості. Спираючись на принцип цілісності, формування концепції модусу відбувається відповідно до уявлень про ієрархічність та виділення окремих рівнів і форм. Зазначимо, що фундаментом будь-якої модальності є реалізований у музиці певний стан художньої індивідуальності (І. Драч). Загальна еволюція творчої особистості вибудовує у відповідності зі своїми особистісними установками протікання хроносу, а різні вікові фази впливають на коло творчих інтересів особистості та є носіями й хранителями особистісної й культурної пам'яті (Н. Савицька).

Ключові слова: творча особистість, модуси творчої особистості, життєвий хронос, креативність, авторський стиль.

Khoroshavina Elena Anatolievna, Ph.D. in History of Arts, Associate Professor of Department of Folk Instruments of Odessa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

The concept of creative personality modes in modern musicological research

The purpose of this article is to identify the theoretical musicological rationale for the concept of a creative person. **The methodology** assumes the unity of such methodological approaches as musicological, analytical, biographical, sociological, historical, cultural, semiological and hermeneutical ones. **Scientific novelty** is determined, on the one hand, by revealing the main theoretical foundations of the concept of a creative personality, on the other hand, by an in-depth study of the research positions of Russian musicologists N. Savitskaya and I. Drach. **Conclusions.** Among the works of musicologists devoted to the study of the phenomenon of creative personality, the works of I. S. Drach and N. V. Savitskaya deserve special attention. To examine the phenomenon of creative personality, both researchers attract the category of creativity, highlighting in it the possibility of reflecting the «eternal metamorphosis of existence» (N. Savitskaya) and the manifestation through it of the primary abilities in the human mind (I. Drach). In this regard, the phenomenon of the author's style is realized as the embodiment of the system of individual personal attitudes, which becomes the opportunity and the basis for the multi-level organization of a creative personality. Based on the principle of integrity, the formation of the concept of modus occurs in accordance with the ideas of hierarchy and the allocation of individual levels and forms. Note that the foundation of any modality is a certain state of artistic individuality realized in music (I. Drach). The general evolution of a creative personality builds up the chronos during its own personal attitudes, and different secular phases influence the range of creative interests

of the individual and are the bearers and custodians of personal and cultural memory (N. Savitskaya).

Keywords: *creative personality, modes of creative personality, life chronos, creativity, author's style.*

Хорошавина Елена Анатольевна, кандидат искусствоведения, и. о. доцента кафедры народных инструментов ОНМА им. А. В. Неждановой

Концепция модусов творческой личности в современных музыковедческих исследованиях

Целью статьи является стремление выявить теоретические музыковедческие обоснования концепции творческой личности. **Методология** предполагает единство таких методических подходов, как музыковедческий аналитический, биографический, социологический, историко-культурологический, семиологический и герменевтический. **Научная новизна** определяется, с одной стороны, выявлением главных теоретических оснований концепции творческой личности, с другой — углубленным изучением исследовательских позиций отечественных музыковедов Н. Савицкой и И. Драч. **Выводы.** Среди работ музыковедов, посвященных изучению феномена творческой личности, особенного внимания заслуживают работы И. С. Драч и Н. В. Савицкой. Для рассмотрения феномена творческой личности обе исследовательницы привлекают категорию креативности, выделяя в ней возможность отражения «вечных метаморфоз существования» (Н. Савицкая) и проявление через нее первичных способностей в человеческом сознании (И. Драч). В связи с этим явление авторского стиля реализуется как воплощение системы индивидуальных личностных установок, что и становится возможностью и основой для многоуровневой организации творческой личности. Опираясь на принцип целостности, формирование концепции модуса происходит в соответствии с представлениями об иерархичности и выделении отдельных уровней и форм. Отметим, что фундаментом любой модальности является реализованное в музыке определенное состояние художественной индивидуальности (И. Драч). Общая эволюция творческой личности выстраивает в соответствии со своими личностными установками течение хроноса, а разные возрастные фазы влияют на круг творческих интересов личности и являются носителями и хранителями личностной и культурной памяти (Н. Савицкая).

Ключевые слова: *творческая личность, модусы творческой личности, жизненный хронос, креативность, авторский стиль.*

Актуальність статті полягає у тому, що проблема вивчення творчої особистості стає однією з центральних для музикознавства, тому що питання стосовно музики як феномена, її впливу на особистість і, ширше, на соціум, та яке місце, відведене для творчої особистості, — це деякі з тих проблемних завдань, на які шукали відповіді про-

тягом багатьох десятиліть. Вивчення феномена творчої особистості як найважливішого фактора культурно-історичного процесу й однієї з провідних рушійних його сил займають міцне місце на сторінках робіт багатьох дослідників. При розгляді проблеми творчої особистості в ряді робіт креативність з'являється і як певний стан, і як процес, причому багато авторів виділяють у якості внутрішніх структурних елементів креативності її інтенсивну й екстенсивну фази [7]. В інтенсивній своїй фазі креативність спрямована до онтологічних основ духовного буття й реальності, у зв'язку із чим основною її метою стає сфера духовності; в екстенсивній фазі креативності спостерігається посилення творчої уваги до емпіричної реальності, до зміни матеріального світу й створення матеріальних цінностей [7].

Одними з найзначніших та важливіших, на наш погляд, робіт, у яких пропонується оригінальний шлях вивчення феномена творчої особистості, належать двом вітчизняним вченим — І. С. Драч і Н. В. Савицькій. Досліджуючи феномен творчої особистості І. Драч та Н. Савицька широко використовують категорію креативності, вносячи при цьому свої уточнення в існуючі визначення й розставляючи необхідні акценти. Так, Н. В. Савицька пропонує розглядати креативність як дзеркало, у якому відображені «вічні метаморфози буття» і чітко проглядається осьова лінія суспільної самореалізації. І. Драч вказує на розуміння креативності як прояву первинних здатностей у людській свідомості, які «не зводяться одна до другої». Розташовані згідно зі строго встановленою ієрархією, у своїй творчій комбінації й взаємодії породжують дійсний творчий продукт [3].

Метою статті є прагнення виявити теоретичні музикознавчі обґрунтування концепції творчої особистості. **Методологія** обумовлена єдністю таких методичних підходів, як музикознавчий аналітичний, біографічний, соціологічний, історично-культурологічний, семіологічний та герменевтичний. **Наукова новизна** визначається, з одного боку, виявленням головних теоретичних підстав концепції творчої особистості, з іншого — поглибленим вивченням дослідницьких позицій вітчизняних музикознавців Н. Савицької і І. Драч.

Основний виклад матеріалу. Спрямована на виявлення важливих аспектів творчої індивідуальності й композиторської особистості, музикознавча думка здатна розширювати межі пізнання й кардинально переосмислити найважливіші категорії власного науково-дефінітивного потенціалу, який інтенсивно збагачується поняттями, запозиченими з інших галузей знань [6, с. 4]. Н. Савицька у якості категорії,

яка набуває розширювального значення, обирає поняття життєвого часу, погоджуючись при цьому з тим, що креативність слід розуміти як «відправну точку», «початок координат» творчого процесу, як стан натхнення. Креативність, якщо її співвідносити зі знаходженням у творчому потоці, може мати різні якісні характеристики, які впливають на процес та його результати у цілому. Креативність є скоріше якоюсь спрямованістю, настроєністю, інтенціональністю.

Причому категорію життєвого часу й перебування у певній віковій фазі Н. Савицька пов'язує зі ступенем інтенсивності прояву креативної функції, що впливає на специфіку формування аксіологічних, естетичних та професійних установок. Унікальні риси розгортання життєвого хроносу творчої особистості у всіх її проявах — від стрімких та напружених періодів творчого зльоту, до деякого вповільнення й переваги статики, усе це створює одиничну унікальну картину, осередком якої виявляється особистість художника.

Н. Савицька вказує на тісну взаємозумовленість й взаємозалежність темпів духовного й стильового формування творчої особистості та знаходження нею свого унікального стильового вигляду. Цей процес є результатом кореляції між «віком художника й динамікою реалізації його креативного потенціалу — масштабна, багатомірна проблема, однак, мистецтвознавці досить рідко звертаються до таких понять, як дитинство, юність, зрілість, старість» [6, с. 7–8].

Автор вказує на існування низки дискусійних питань, що стосуються ступеня творчої результативності й рівня продуктивності в межах кожного виділеного часового етапу. Не менш важливим питанням Н. Савицька вважає необхідність вироблення критеріїв їх розмежування з одного боку, і цілісності, вбудованість в єдину еволюційну перспективу, з іншого.

Слід зазначити, що у більшості випадків традиційний музикознавчий підхід певною мірою обходить стороною у своєму розгляді ранній та пізній періоди творчості, приділяючи особливу увагу зрілому періоду, який інтерпретується музикознавцями як абсолютно самодостатній та досконалий у силу безумовного існування в його межах художньо довершених добутоків [6, с. 8].

Н. Савицька висловлювала критичні зауваження стосовно такої позиції, бо вважала це недосконалим, й у своїй роботі пропонує суттєво оновлену інтерпретацію заключних етапів видатних художніх кар'єр. Для досягнення поставленого завдання Н. Савицька у своєму дисертаційному дослідженні одним з найбільш важливих, ключових

елементів називає структуру композиторської особистості у динаміці. Вона вказує, що вибір подібного проблемного ракурсу обумовлений значимістю «образу автора», який панує в епіцентрі всіх сфер художньої діяльності. Априорні спостереження про цей образ неможливі, оскільки мова йде про інтегральний феномен, сутнісну характеристику естетичної свідомості художника у динамічній перспективі [6, с. 9].

На основі аналізу робіт Ф. Шлегеля, В. Вакенродера, Ф. Шлейєрмахера Н. Савицька пише про інтерпретацію ними категорії «геній» як вищої форми злиття таланта й особистісних якостей художника, чия виняткова творча сила «пульсує в унісон з еманациями збентеженого серця людини» [6, с. 35]. Гіперболізована креативність розуміється як субстанція, як певний механізм, що забезпечує єдність духовності й тілесності та перетворюється у основоположну категорію естетики.

Мистецтво розуміється як спосіб відновлення втраченої гармонії й стає єдиною можливістю та єдиним способом трансформування особистості — творчості як вищого прояву вітальної сили. Отже необхідно визнати неможливим існування позанаціональної, позаісторичної творчої особистості, яка не була б тісно пов'язана з культурно-історичними, соціальними, національними настановами, тобто не була б генетично пов'язана зі сталими системами [6, с. 35].

Авторський стиль виникає як неповторне втілення системи індивідуальних особистісних настанов, що й забезпечує поліфонічну організацію творчої особистості. У такий спосіб на формуючі творчу індивідуальність еволюційні творчі процеси впливають особистісні якості, темперамент та естетичні смаки художника, коло його спілкування й безліч факторів, що виявляють потужний вплив на світоглядні уявлення й на процес музичного мислення.

Грунтуючись на існуючих концепціях творчої особистості, Н. Савицька пропонує зупинитися на креативній антропології, яка розглядає особистість в аспекті естетичної самореалізації, вивчає суб'єктивний ментальний досвід, відображає процес втілення художнього потенціалу в послідовності часових фаз — від народження до смерті [6, с. 69]. Автор приводить висловлювання Г. Лароша про те, що людське життя слід розуміти та трактувати як певний фрагмент епохи й свого соціокультурного часу, тому що час веде за собою кожного й ніхто не може протистояти його непереборній силі [4].

Творчість позиціонується як найбільш оптимальний спосіб духовного самовираження, максимальне практичне залучення природних

здатностей через різні галузі суспільної практики. Н. Савицька погоджується з основними положеннями теорії самоактуалізації А. Маслоу, у якій мова йде про прагнення стати тем, ким слід бути творчій особистості. Таким чином, творчість починає розглядатися як характеристика особистості, образ її життя та взаємин зі світом [6, с. 69].

Вивчення феномена особистості займає центральне місце в колі мистецтвознавчих, психологічних, філолофсько-антропологічних, геронтологічних досліджень, що дозволяє охопити єдиним концептуальним простором індивідуальну життєву траєкторію, соціальне тло, динаміку втілення креативної функції. Н. Савицька вважає, що мінливість психологічних станів та проявів є «основною координатою, яка виявляє себе протягом творчого циклу художника» [6, с. 74]. Природа цієї мінливості корениться у світоглядних установах, в індивідуальних психологічних та аксіологічних властивостях, а також у присутності розвитку окремих систем людини в межах певних вікових фаз, що визначається Н. Савицькою як гетерохронія [6, с. 74–75].

Таким чином, у своєму дослідженні Н. Савицька приділяє основну увагу розгляду періоду творчої зрілості й виділяє в ньому ряд модусів творчої свідомості: статус Вчителя, Патріарха; зосередження на глобальних проблемах існування: Час, Історія, Пам'ять, Бог, Смерть, Безсмертя; відтворення особистісно значущого минулого; підсумкова концептуалізація власного життя; інтегрований тип мислення; досягнення завершеної форми національно-ментальної тотожності [6, с. 107–108]. Виходячи з цього структура особистості періоду зрілості з'являється як гнучке й повністю мобільне явище, що відрізняється своєю несподіваністю, непередбачуваністю й навіть стохастичністю.

Застосування категорії модусу (від лат. — міра, спосіб, образ, вид), як відомо, є досить розповсюдженим у різних областях гуманітарного знання, разом з тим застосування даної категорії у вивченні феномена творчої особистості, на наш погляд, можна визначити як надзвичайно вдале й доречне. Якщо у своїй роботі Н. Савицька, міркуючи про феномен творчої індивідуальності, виділяє модуси художньої свідомості, що виявляють визначальний вплив на творчу особистість, то в роботі І. С. Драч під творчою (композиторською) індивідуальністю мається на увазі цілісність художнього світу особистості, що існує на всіх етапах її творчості та здатною актуалізуватися у певних модусах.

В обговорення даної проблеми І. Драч опирається на ідею цілісності особистості, наводячи на підтвердження цього висловлення

А. Адлера, який стверджував, що людина завжди являє собою певну цілісність, і розуміння будь-якої сфери її діяльності або творчості — тобто частини — завжди можливо тільки з опорою на розуміння цілого — «знання про індивіда» можна шукати тільки в розумінні цілого, «тому що розуміння частини виникає тільки з розуміння цілого» [1, с. 10].

Згідно з концепцією особистості Д. Узнадзе, свідомість людини за своєю природою фрагментарна і єдину можливість скласти цілісне уявлення про психологічну структуру особистості автор бачить у вивченні її психологічної установки. Іншими словами, установка є головним регулюючим устремління особистості механізмом та вся діяльність людини, у тому числі й творча, виростає саме з цієї настанови [8].

У музикознавчих роботах, що розглядають явище творчої особистості, І. Драч виділяє роботи Є. Назайкинського [5], який вважав, що при вивченні композиторських настанов виявляється співвіднесеність свідомого й підсвідомого, тому що, будучи пов'язаною із проявами підсвідомого, художня настанова як особливого роду настроювання ініціюється й підтримується свідомими зусиллями [3, с. 85]. І. Драч вважає, що генеральна творча настанова (автор пише про композиторську сферу, але ми вважаємо, що рівною мірою це слід віднести й до сфери виконавства) порівнянна з «основним імперативом професії» у театральній справі.

При цьому відзначається, що існує певна різниця в первісних установках виконавець — композитор, тому що виконавець повинен перебувати в стані готовності стати особисто перед публікою та за допомогою своєї гри переконати слухача-глядача; композитор же має відкрити свій внутрішній світ, своє найтаємніше, без якого процес творчості буде непереконливим. Ці міркування приводять автора до висновку про те, що музичний добуток можна розглядати як вищий прояв відвертості й надії на одержання відповідного розуміння й любові [3, с. 85–86]. Індивідуальна творча установка композитора дійсно може розглядатися як вільне відхилення від типового, тобто від сталих норм. Саме у такому ракурсі розглядаються феномен авторства та процеси індивідуалізації творчого мислення у роботах Н. Герасимової-Персидької [2].

Однак наявність «відхилень» музичного матеріалу від діючого канону не є прямим свідченням існування «художньої індивідуальності» автора, яка сама по собі є реалізацією принципово іншої, прямо

протилежної первинній особистісній установці: «не бути усім», а, навпаки, «усе перетворювати в себе». Інакше кажучи, індивідуальність представляє сферу внутрішнього світу та його проєкції, а прояв особистості у мистецтві стає наслідком глобального зрушення культури на межі XVIII–XIX ст., коли людське «я» уперше починає усвідомлювати себе [3, с. 90–91]. І. Драч зазначає, що вся історія мистецтва закономірно вкочається в цей «привласнений світ», у якому безроздільно панує «суб’єктивність» світу [3, с. 90–91].

Ця ситуація стає причиною масштабного перегляду як функцій мистецтва, так і призначення твору мистецтва, який відтепер повинен персоніфікувати існування творця для інших. Зазначимо, що рівень творчої відкритості й ступінь передачі власного глибоко особистісного стану стають визначальними для виявлення волі художника.

Отже аналітично-пластичне поступається стихії всеосяжного психологічного, яке перебуває у постійному відновленні. Виходячи із цього, І. Драч доходить висновку, що у безпосередній близькості зі стильовими «константами» у новій антириторичній культурі займають місце і взаємодіють з ними *модуси індивідуальності* (курсив наш. — О. Х.), у яких втілюються її фазові зміни [3, с. 90–91]. На відміну від атрибута, що розуміється автором як невід’ємна властивість предмета, модус являє собою властивість, яка характерна для нього лише в окремо визначених станах.

Як відомо, поняття модусу як фундаментальної категорії музичного мистецтва з’являється в трактатах ранньосередньовічних мислителів Заходу. Значна тріада, запозичена Боецієм із грецької музичної теорії *tonus — modus — trochus*, стала фундаментальним положенням середньовічного ладового вчення. Згодом анонімний автор у датованому початком XIII століття трактаті «*Discantus positio vulgaris*» під терміном «модус» не тільки розуміє спосіб організації ритму, але й підкреслює різні аспекти значеннєвого змісту цього слова, у якості еквівалента до якого виступають такі категорії як «*species*» (вид, різновид) та «*maneris*» (манера) (див.: [9]). Саме в цьому універсальному значенні термін «модус» та похідне від нього поняття «модальності» виявляє свою семантику як таку, що стосується в першу чергу форми будь-якого феномена, а не його сутності [3, с. 92–93].

Модуси функціонують у масштабному просторі людського суб’єктивного досвіду та проявляються як репрезентативні системи, у яких виражене прагнення до передачі особистісних устремлінь і проявів. Модуси, що розглянуті як музично-мовні структури, є результа-

том і наслідком узагальнення та оформлення конкретних психічних, життєвих станів, а набуваючи значення історико-культурних типів та норм, модальна організація звучання здатна викликати у слухачів співчуття, яке досягає іноді ступеня повного занурення у психологічну атмосферу музики, ототожнення власного слухачького стану з модусом, втіленим у добутку [5, с. 196].

Спираючись на викладені основні положення концепції модусів, для виявлення важливих аспектів проявів творчої індивідуальності, можна дійти висновку про те, що однією з основних форм модальності у музичному мистецтві є художня індивідуальність, розвиток якої реалізується як рух стилєвих констант. Процес індивідуації у сфері предметно-діяльної даності відбувається за певним динамічним сценарієм («script»), який є своєрідним «планом» поступового розгортання всієї сукупності характерних для конкретної людської індивідуальності способів розв'язання життєвих і творчих проблем, схильності до повторення тих або інших моделей як поведінки, так і композиційних структур.

Первинне виявлення композиторської індивідуальності відбувається у модусі школи через приєднання до загального в специфічній формі його «присвоєння», причому цей етап реалізації динамічного сценарію індивідуації пов'язується з роками учнівства. Через засвоєння певного технічного арсеналу, засобів кодування будь-яких значеннєвих складових, оволодіння нормативними структурами, композиційними й жанровими моделями, інакше кажучи, через відповідне професійне оснащення відбувається первинне виявлення індивідуальної сутності художника, формується у його свідомості те важливе базове підґрунтя, з якого починається особистість [3, с. 95].

Висновки. Вивчення феномена творчої особистості є однією з центральних проблем сучасного гуманітарного знання та «загальним місцем» різних наукових дослідницьких напрямків. Так у філософських, психологічних, історичних, культурологічних, мистецтвознавчих дослідженнях категорія творчої особистості вивчається в руслі своєї наукової парадигми, виявляючи тим самим її центральне міждисциплінарне значення.

Стала багаторівнева система, що ґрунтується на поєднанні комплексу духовних цінностей, моральних й етичних орієнтирів, естетичних і художніх еталонів, утворює простір творчості. Для будь-якого процесу творчості важливим аспектом є наслідування культурної парадигми та розвиток у певному руслі з урахуванням закономірностей

розвитку особистості, що формують її аксіологічні орієнтири та індивідуальні форми відтворення дійсності.

Серед музикознавчих робіт, присвячених вивченню феномена творчої особистості, особливої уваги заслуговують роботи І. С. Драч і Н. В. Савицької. Для розгляду феномена творчої особистості обидві дослідниці залучають категорію креативності, виділяючи в ній можливість відображення «вічних метаморфоз буття» (Н. Савицька) та прояв через неї первинних здатностей у людській свідомості (І. Драч). У зв'язку із цим явище авторського стилю реалізується як втілення системи індивідуальних особистісних установок, що й стає можливістю й основою для багаторівневої організації творчої особистості.

Спираючись на принцип цілісності, формування концепції моду-су відбувається відповідно до уявлень про ієрархічність та виділення окремих рівнів й форм. Зазначимо, що фундаментом будь-якої модальності є реалізований у музиці певний стан художньої індивідуальності (І. Драч). Заданість еволюції творчої особистості вибудовує у відповідності зі своїми особистісними установками протікання хроносу, а різні вікові фази впливають на коло творчих інтересів особистості та є носіями й хранителями особистісної й культурної пам'яті (Н. Савицька).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. М.: Академический проект, 2011. 240 с.
2. Герасимова-Персидская Н. Авторство как историко-стилевая проблема. *Музыкальное произведение: сущность, аспекты анализа*. К.: Муз. Україна, 1988. С. 27–34.
3. Драч І. Аспекти вияву композиторської індивідуальності у сучасній культурі (на прикладі творчості В. С. Губаренка) : дис. ... докт. мистецтвознавства: 17.00.03 — Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К., 2004.
4. Ларош Г. Джузеппе Верди. *Избранные статьи*. Л. : Музыка, 1978. Вып. 5. С. 185–187.
5. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. М.: Музыка, 1982. 319 с.
6. Савицька Н. Вікові аспекти композиторської життєтворчості: дис. ... докт. мистецтвознавства: 17.00.03 — Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К., 2010. 448 с.
7. Столетов А. Онтология художественного творчества : дис. ... докт. философ. наук.: 09.00.01 / Башкир. гос. университет. Уфа, 2009. 341 с.

8. Узнадзе Д. Психологические исследования. М.: Наука, 1966. 452 с.
9. Федотов В. Учение о модусе в западноевропейской ритмической теории XIII века. *Laudamus*. М.: Композитор, 1992. С. 215–222.

REFERENCES

1. Adler, A. (2011) Practice and the theory of individual psychology. М.: Academic project [in Russian].
2. Gerasimova-Persidskaya, N. (1988) Authorship as a historical and stylistic problem. Musical work: essence, aspects of analysis. К: Muz Ukraine [in Russian].
3. Drach, I. (2004) Aspects of the manifestation of composer's individuality in contemporary culture (on the example of V. Gubarenko's creative work: Dissertation for the degree of Doctor of Art Studies: 17.00.03. К. [in Ukrainian].
4. Laroche, G. (1978). Giuseppe Verdi. Featured articles. L.: Music. Vol. 5. P. 185–187 [in Russian].
5. Nazaikinsky, E. (1982). Logic of musical composition. М.: Music [in Russian].
6. Savitska, N. (2010). Age aspects of composer liveliness: diss. for the sciences. degree doc. art studies: 17.00.03. Musical art. К. [in Ukrainian].
7. Stoletov, A. (2009) Ontology of artistic creation: diss. to acquire a scholar. degree doc. philosopher Sciences: 09.00.01 / Bashkir. state university. Ufa [in Russian].
8. Узнадзе, Д. (1966) Psychological Research. М.: Nauka [in Russian].
9. Fedotov, V. (1992) The doctrine of modus in the Western European rhythmic theory of the XIII century. *Laudamus*. М.: Composer [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 11.07.2018 р.

УДК 78:7.079

DOI: 10.31723/2524–0447–2018–27–1–150–159

Олександр Йосипович Злотник

<https://orcid.org/0000–0001–7499–9281>

народний артист України, професор,

ректор Київського інституту музики імені Р. М. Глієра

zlotnyk@gmail.com

МУЗИЧНИЙ СТИЛЬ ЯК ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ

Метою дослідження є проаналізувати розуміння категорії музичний стиль в науці і його значення в контексті сучасної музичної культури.

Методологія дослідження побудована на міждисциплінарному інтегрованні методів сучасної філософії, культурології та мистецтвознавства.

Наукова новизна одержаних результатів визначається розглядом музичного стилю як естетичної категорії і системи норм, яка відображає спе-